

суспільства, наприклад, бізнес-асоціацій, ЗМІ, громадських благодійних організацій, наукових установ тощо [5].

Необхідною умовою успішного подолання кризових явищ стає ухвалення і реалізація бізнесом зважених і узгоджених рішень з урахуванням інтересів усіх зацікавлених сторін [4]. Варто чітко визначати основні параметри політики, оптимізувати управлінські схеми (включаючи моніторинг, контроль, оцінку результатів, попередження негативних наслідків).

Література.

1. Форум социально ответственных бизнесов Украины» [Электронный ресурс]. – Режим доступа:<http://www.tnk-br.com.ua/press/media/2005/12/851/>.

2. Офіційний сайт Центру розвитку КСВ в Україні. – Режим доступу: <http://www.csr-ukraine.org>.

3. Долішній М., Купенко В. Підприємництво в соціальній сфері як передумова формування експортноорієнтованої економічної політики // Економіка України. – 2006, № 8. – С. 10-19.

4. С. Мельник. Соціальна відповідальність бізнесу як складова соціальної політики України. // Економіка та держава. – №5. – 2008. – С.71-73.

5. С. Мельник. Становлення соціально орієнтованого бізнесу в Україні як складова державної соціальної політики. // Україна аспекти праці. – №5. – 2008. – С. 32-36.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

***Майданевич П.М., к.е.н, доцент,
ПФ НУБіП України «КАТУ»***

Одним з напрямів вирішення проблеми збільшення інвестиційних потоків в аграрну сферу економіки полягає в удосконаленні методологічних засад визначення інвестиційної привабливості підприємств, що дозволить здійснювати виважену і комплексну оцінку об'єктів інвестування та забезпечить обґрунтоване прийняття інвестиційних рішень.

Інвестиційна привабливість підприємств аграрного сектору проявляється відповідністю характеристик їх фінансово-майнового стану й виробничо-господарського потенціалу інтересам потенційних

інвесторів. Її оцінювання має ґрунтуватися на наступних принципах:

1. Узгодженість дизайну та насиченості аналітичного процесу з потребами потенційних інвесторів;
2. Індивідуальність відбору оціночних індикаторів залежно від особливостей планованих інвестицій;
3. Уможливлення прийняття остаточного управлінського рішення по результатах оцінок;
4. Забезпечення прозорості оціночного процесу, простоти і зрозумілості методичних підходів до його здійснення;
5. Урахування у процесі оцінювання характеристик, що формуються під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх чинників.

До системи індикаторів оцінювання інвестиційної привабливості підприємств аграрного сектору необхідно включати показники, які характеризують усі визначені складові її формування. У результаті дослідження встановлено, що узагальнена оцінка інвестиційного клімату має другорядне значення. Натомість впливовості набуває поглиблене оцінювання його окремих показників, що визначають зовнішні умови діяльності підприємств. До комплексу зазначених показників віднесено критерії, що характеризують:

— рівень державного регулювання агровиробництва, зокрема: сукупну вартісну оцінку зисків або збитків від запроваджуваних заходів державного регулювання та їхню частку у сукупних очікуваних доходах;

— обмеження щодо участі інвесторів у провадженні окремих видів діяльності та придбанні певних видів активів, у тому числі: сукупні витрати на отримання дозвільних документів, їхню частку в інвестиційних та поточних витратах;

— місце українського агровиробництва у світовій і регіональній спеціалізації та формування іміджу вітчизняного товаровиробника на внутрішньому і зовнішньому ринках, зокрема: частку споживачів, що надають перевагу вітчизняній сільськогосподарській продукції та продуктам її переробки, рівень довіри споживачів;

— ситуацію на фінансовому ринку та положення аграрного бізнесу у рейтингах користувачів фінансових ресурсів, у тому числі: співвідношення усередненої кредитної ставки до усередненого рівня рентабельності по групі товаровиробників, підгалузі чи галузі, співвідношення усередненої ставки кредитування в аграрній сфері і в економіці в цілому, порівняльний коефіцієнт динаміки кредитування аграрної сфери і економіки в цілому;

— цінову кон'юнктуру ринку сільськогосподарської продукції і її

динаміку, у тому числі: співвідношення цінового індексу на продукцію аграрного сектору та усередненого індексу споживчих цін, співвідношення цінових індексів на продукцію, у виробництво якої інвестор передбачає вкласти кошти, та індексу цін на продукцію аграрного сектору.

У процесі оцінювання інвестиційної привабливості необхідно використовувати великий комплекс аналітичних показників, які різняться за одиницями виміру, порядком формування, значимістю і іншими чисельними характеристиками. Це ускладнює остаточну оцінку і прийняття управлінського рішення про доцільність інвестування і потребує їх поєднання, інтеграції в єдиному комплексному критерії. Такий критерій дозволить урахувати як позитивні, так і негативні результати оцінювання та визначити певний усереднений рівень привабливості. Його визначення слід здійснювати на основі симбіозу матричної і бальної оцінок по наступних етапах:

1. Визначення комплексу оціночних показників, що поєднуюватимуться у єдиному комплексному критерії, та поділ їх на групи (наприклад, аналіз прибутковості; оцінювання фінансово-економічного стану; вивчення внутрішніх умов функціонування; оцінювання зовнішнього середовища, визначення потенціалу розвитку і т. ін.);

2. Ранжування оціночних показників по трьох рівнях (незначні; відносно впливові; вирішальні) за їх впливовістю на результати оцінювання та формування аналітичної матриці;

3. Обчислення значень кожного показника, визначення їх відповідності нормативам, еталонним значенням згідно методики фінансового аналізу, іншим прийнятим орієнтирам, обчислення відхилень тощо;

4. Оцінювання кожного показника у балах за таким принципом: незначні – від 0 до 3 балів залежно від їх якостей, визначених на попередньому етапі; відносно впливові – від 0 до 6 балів; вирішальні – від 0 до 10 балів;

5. Обчислення суми балів по усій сукупності обчислених показників;

6. Визначення кількості балів за середнім арифметичним по усіх оціночних показниках за формулою:

$$K\bar{C}_{\text{заг}} = C\bar{C}_i \quad (1)$$

де $K\bar{C}_{\text{заг}}$ – загальна кількість балів оцінювання;

$C\bar{C}_i$ – середнє арифметичне балів i -тої групи показників, визначене на i -тому етапі;

i – кількість груп показників, визначена на першому етапі, $i = 1 \dots n$.

Максимально можлива величина, що може бути отримана на даному етапі визначається за формулою:

$$K\bar{b}_{\max} = C\bar{b}_{\max} \quad (2)$$

де $K\bar{b}_{\max}$ – максимально можлива кількість балів;

$C\bar{b}_{i\max}$ – максимальне значення середнього арифметичного по балах i -тої групи показників.

У разі, коли фактична кількість балів оцінювання інвестиційної привабливості складає від 80 до 100 % від максимально можливої, тобто виконується умова:

$$0,8 \cdot K\bar{b}_{\max} > K\bar{b}_{\text{заг}} \geq K\bar{b}_{\max} \quad (3)$$

— підприємство визнається інвестиційно привабливим, приймається позитивне рішення щодо здійснення інвестицій.

У разі, коли фактична кількість балів оцінювання інвестиційної привабливості складає від 60 до 80 % від максимально можливої, тобто виконується умова:

$$0,6 \cdot K\bar{b}_{\max} > K\bar{b}_{\text{заг}} \geq 0,8 \cdot K\bar{b}_{\max} \quad (4)$$

— підприємство визнається відносно інвестиційно привабливим, а позитивне рішення щодо здійснення інвестицій може прийматися лише за умови поліпшення привабливості за рахунок додаткових заходів (наприклад, зниження його ціни у разі придбання як цілісного комплексу тощо).

У разі, коли фактична кількість балів оцінювання інвестиційної привабливості менша 60 % від максимально можливої, тобто виконується умова:

$$K\bar{b}_{\text{заг}} \geq 0,6 \cdot K\bar{b}_{\max} \quad (5)$$

— підприємство визнається інвестиційно непривабливим, приймається негативне рішення стосовно здійснення інвестицій.

Отже, оцінювання інвестиційної привабливості підприємств аграрної сфери економіки має узгоджуватися з інтересами потенційних інвесторів, передбачати індивідуальний підхід до відбору оціночних індикаторів, уможлилювати прийняття управлінського рішення завдяки запровадженню інтегрованого комплексного критерію, забезпечувати прозорість оціночного процесу, урахувати внутрішні і зовнішні характеристики.

Комплексний інтегрований критерій оцінювання інвестиційної привабливості слід визначати у шість послідовних етапів на основі симбіозу матричної і бальної оцінок, що є найбільш зручним у використанні, зрозумілим для користувачів інформації та таким, що уможливує всебічну і якісну оцінку, дозволяє враховувати мінливі умови внутрішнього і зовнішнього інвестиційного середовища підприємства.